

ОН ЈЕ БИО „ПЛАВА ЗВЕР“, човек кога се и Хитлер плашио

07.11.2017.

И поред чудовишта попут **Химлера, Ајхмана, Геринга и Гебелса**, неко други је важио за најопаснијег **Хитлеровог** човека.

То је био **Рајнхард Хајдрих**, истинска сива еминенција нацистичког режима, "зли геније" за кога се спекулисало да је способен да свргне и самог Фирера.

Кад је као прекаљени есесовац и шеф РСХА (Главна безбедносна канцеларија Рајха), а тиме и Гестапоа, у септембру 1941. године постао протектор Чешке и Моравске. Очекивало се да ће „Плава звер“, како су му тепали, у анектираном подручју брзински угушити било какав облик отпора.

И заиста, није дуго требало да установи потпуну страховладу, заборављајући, да где има страха има и храбрости и то веће што је већи страх. Зато су му, управо кад је био уверен да му више нико ништа не може, **право у лице, бацили бомбу**, која је симболички одјекнула читавим Рајхом, који је тада, пре Стаљинграда, на бојном пољу стајао боље него икад пре.

Напад на „Звер“ од 27. маја 1942. године у Прагу историја познаје под шифрованим именом „Операција Антропоид“.

То је био готово заборављен догађај, све док га детаљно није реконструисао француски писац Лоран Бине у сјајном првенцу „XXxX“.

„Отац ми је о прашком атентату причао кад сам био дечак, а онда сам, кад сам служио војску у Братислави, опет начуо нешто и почео да истражујем. Што сам више копао по историји, то ми је јасније било да та епизода заслужује читаву књигу, поготово јер је у Француској и западној Европи прилично непозната“, објашњава аутор мотивацију за писање дела које му је узело 10 година живота, али и донело хрпу награда и ласкања његових омиљених писаца, попут легендарног Брета Истона Елиса, који је „ХХХ“ оценио као један од најбољих историјских романа које је прочитао.

„Операцију Антропоид“ иницирао је председник чехословачке Владе у егзилу **Едвард Бенеш**, који је из свог тадашњег лондонског уточишта очајан посматрао како Хајдрих илегалне покрете отпора руши један за другим.

Било је потребно реаговати брзо и споља, управо из Енглеске.

„Осим што је хтео да стимулише угрожени чехословачки патриотизам, Бенеш је тражио начин да што пре импресионира савезнике, којима је требало показати да на Чехословачку итекако могу рачунати. Било је то и дугорочно улагање, јер **Енглези нису хтели ни да чују за поништавање Минхенског споразума, којим су 1938. године издали Бенеша и чехословачке Судете, где су Немци чинили већину, дословно поклонили Хитлеру.** Чембрлен је тада изјавио како верује да је то залог будућег трајног мира. Болна иронија, није ли“, пита Бине, додајући како је у време кад се кувао атентат на сцену ступио видовитији Черчил, који је навијао да се Хајдрих макне, јер се спекулисало и да би, пошто је мудрији од Хитлера, могао створити услове у којима ће Рајх опстати чак и ако изгуби рат.

Енглези су за „Антропоид“ пружили логистичку подршку, што је значило и обуку извршитеља, а Бенеш је о тајном плану известио и Стаљина, да се овај не би увредио. Очекивања су била огромна. Хајдрих је био изазовна мета. Високопозициониран, а његово убиство требало је да и нацистима и Савезницима буде јасна порука.

Осим што би тиме била нарушена реална моћ, убиство Рајнхарда би имало и снажну симболику, јер га је Хитлер сматрао прототипом савршеног нацисте, истовремено **крволочног и ефикасног.** Уз то, био је још и **плавокос и висок.** Одувек је према њему осећао поштовање, чак и страхопоштовање, због којег га је **радо држао што ближе. То што се Хајдрих хвалио да је „прашки кољач“, Бенешу је била дефинитивна тачка на „и“.**

„Рајнхарда је заправо његова надменост стајала живота. Он је био толико уверен да је недодирљив, да се ‘својим’ Прагом у мерцедесовом кабриолету често возикао без заштите и додатне пратње, само са корпулентним возачем Клајном. Једном се Шпер пренеразио над том његовом несмотреношћу, на шта му је Хајдрих покровитељски упутио питање: ‘Зашто мислиш да би моји Чеси пуцали на мене?’ Нацистичком министру наоружања након тога није преостало ништа друго него да ућути, мада му вожња у отвореном ауту по Прагу није била нимало угодна“, каже Бине.

Кад је мета одабрана, требало је одредити и ко ће на њу пуцати. Међу младим учесницима покрета отпора као атентатори су виђени **Јан Кубиш и Јозеф Габчик.**

„Кад су Кубиша и Габчика питали јесу ли заиста спремни на мисију која ће их вероватно коштати живота, као што и јесте, обојица су рекла да им је то посао и да би радије умрли, него пали у руке Гестапоа“, каже Бине.

Падобранима је требало да се искрцају близу Прага, али одмах је кренуло наопако. Спустили су их на погрешно место, али су успели некако да се извуку из проблема. Месецима су се скривали у Прагу и околини, селећи из куће у кућу, а сви њихови јатаци су рескирали животе.

Знали су која му је стандардна рута, али из дојава није било могуће разабрати неки шаблон, па су Кубиш и Габчик морали насумице да изаберу датум. Да то буде тај 27. мај, подстакле су их узнемирујуће вести да Хајдрих, након што је сломио Праг, одлази заувек из Чехословачке и прелази у Француску, да тамо уводи свој добро познати „ред“.

Хајдрихов аутомобил је каснио, а кад се појавио кренула је серија пехова.

„Габчик је изашао пред аутомобил са мантилом пребаченим преко руке, а испод њега је крио машинку. Претварао се да ће прећи улицу, а онда се зауставио, извукао своје аутоматско оружје, подигао га према Хајдриху, нанишанио, пуцао и – ништа“, препричава Бине.

Тада се у акцију укључио Кубиш који је пришао отпозади, из торбе извадио бомбу и бацио је. Сви су, међутим, преживели. Барем неко време. Након што је, наизглед нетакнут, Хајдрих кренуо на нападача, пао је под ранама. Чинило се да ће се извући након операције, али је четвртог јуна умро од инфекције због рањавања. **Храбри момци, који су се спремили да убију, али не и да преживе, успели су да побегну са места догађаја.**

А онда је суманута нацистичка хорда реаговала. Хитлер је полудео, пише Бине, чим је чуо да се Хајдрих редовно и надобудно Прагом возио у свом кабриолету. Онда је понудио награду.

И 10. јуна 1942. године Габчик и Кубиш су дочекани у крипти **православне Цркве Светог Карла Боромејског, данас Светог Ђирила и Методија**, у којој су се већ данима скривали са осталим падобранцима, припадницима Покрета. Тражили су начин како да они, најтраженији људи у Рајху побегну, и то из тог масивног здања у подножју Реслове улице, која се са Карловог трга спушта до реке. Били су у самом срцу Прага.

Захваљујући издајнику, нацисти су их открили, али Габчик и Кубиш су тада есесовцима приредили невероватан обрт и крајње непријатно изненађење.

„Навикнути, ваљда, да се сви скамене кад намиришу њихове кожне мантиле, у цркву су упали мислећи да ће бити лако.

Оно што им је следило био је прави ‘Аламо’.

Требало им је три сата да свладају Кубиша и још двојицу који су се скривали у галерији изнад црквене лађе.

С увек оптимистичним Габчиком било је још незгодније.

Осам сати и 800 есесоваца на њих седморицу у крипти.

Сви су се, кад је било јасно да више не могу пружати отпор, сами убили.

Све радије него да падну у руке Гестапа“, закључује Бине.

<https://www.youtube.com/watch?v=k3fLixLMGXE>

<https://www.youtube.com/watch?v=ykyxXgYLx08>

Извор: sputniknews.com

Објавио: b92